

עומק הפשט

בס"ד, יום ג' פרשת וירא י"א חשון תשע"ח,
מסכת יבמות דף ד: ה:

גליון נושא:

דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות, לעורר לב
המעין, ואין לסמוך על הדברים הלכה למעשה.

איסור לבישת שעטנז

לא תלבש שעטנז

הגמ' (יבמות דף ד:) מבארת מדוע הוצרכה התורה לכתוב פעמיים איסור שעטנז. בפרשת קדושים (ויקרא יט, יט) ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. ובפרשת כי תצא (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו.

ושני הפסוקים נצרכים, כי מהפסוק לא תלבש שעטנז, לומדים לאסור רק לבישה שיש בה הנאה, ולא כל דרך העלאה, כגון מוכרי כסות שמותר. ומהפסוק לא יעלה עליך לומדים, שלא רק לבישה שהנאתה מרובה אסורה, אלא גם העלאה אסורה.

עוד מבואר בגמ' (יבמות דף ה:) מהפסוק יחדו, לומדים שמצות ציצית דוחה איסור כלאים. ומהיתור של המילה שעטנז לומדים ש'תוכף שתי תכיפות חיבור, ותכיפה אחת אינו חיבור'. ולמסקנה לומדים את כל הדינים משעטנז (וגם את הדין שיהיה שוע טווי ונוז).

1. דעות הראשונים

ויש לברר מה מוגדר 'שעטנז', ומה התחדש בכל אחד מציוויים אלו. והנה במשנה (כלאים פרק ט משנה ח) אמרו: 'אין אסור משום כלאים אלא טווי וארוג, שנאמר לא תלבש שעטנז, דבר שהוא שוע טווי ונוז'.

נחלקו הראשונים בפירוש והגדרת "שוע טווי ונוז", ונפק"מ מה נאסר מהתורה ומה מדרבנן. לפנינו סיכום השיטות, כפי שהובא בספר תורת הבגד (פרק ט) מהשיטה המקילה ביותר ועד המחמירה ביותר.

לדעת רש"י (יבמות דף ה:, נדה דף סא:), איסור כלאים דאורייתא קיים, רק כאשר הצמר והפשתים הם שוע טווי ונוז ביחד. כלומר, הצמר והפשתים מסורקים ביחד, ומוחלקים במסרק [שוע], טוויים ביחד [טווי], וארוגים ביחד [נוז]. ואם חסר אחד משלושתם, או שעשו את אחד השלבים, בצמר לבדו ובפשתן לבדו, אין בהם איסור כלאים מן התורה.

רבנו תם בתוספות (יבמות דף ה: ד"ה עד, נדה דף סא: ד"ה שוע) חולק על רש"י בב' עניינים. לדבריו "נוז" פירושו שזור, ולא ארוג כרש"י.

ועוד סובר ר"ת, שגם כאשר השוע טווי ונוז, נעשו בצמר ובפשתן בכל אחד לבדו, קיים איסור כלאים דאורייתא. דהיינו, אם לאחר הסירוק הטויה והשזירה [שנעשו בצמר בנפרד ובפשתן בנפרד], הם התחברו על ידי אריגה, קשירה, תפירה או קליעה, הם אסורים מן התורה.

לדעת רבנו תם חיבור הצמר והפשתן אינו נלמד מ'נוז' כדעת רש"י, אלא נלמד מהמילה יחדו.

עוד סובר רבנו תם, שאם החוטים אינם שזורים, אין איסור שעטנז דאורייתא [השזירה היא סיבוב החוט בפלך והיא מועילה לחיזוק החוט]. לדברים אלו קיימת נפקא מינה גדולה למעשה, כי חוטים רבים כיום, אינם נחשבים כשזורים על פי ההלכה, ולכן לדעת רבנו תם, יש בהם איסור שעטנז רק מדרבנן.

פנינים

אפשר להרגיש שזה שעטנז!!!

בספר **נס ההצלה של ישיבת מיר** (פרק כח) מסופר, על בחור מתלמידי הישיבה, שבאמצע התפילה ביום הכיפורים החליף את בגדו לבגד של יום חול.

והסביר, הרגשתי שאני לא מצליח לכוון בתפילה, וגם לימוד המוסר לא עזר לי. לפתע נזכרתי במה שכתב בספר **הציוני** (על התורה) שיש שתי מידות שמקטרגות על ישראל, וה' הפריד אותם ושם אותם אחת בקרבן של קין והיינו זרע פשתן, ואחת בקרבן של הבל והיינו הצמר של הצאן, ורצונו יתברך שלא יתחברו קרבנותיהם לעולם, וכשלושים שעטנז מחברים אותם, ומתערבבת התפילה.

וכן מה שמבואר בספרים, שהלובש שעטנז אין מתקבלת תפילתו, כי נדמה כעובד עבודה זרה.

חששתי אולי בחליפה החדשה יש שעטנז, הלכתי לחדר הורדתי את החליפה החדשה ולבשתי את החליפה הישנה שהבאתי מליטא, ואז 'זרח אור בנשמת', והתפילה חזרה להיות שגורה בפי, וההתעוררות וההתרגשות היו כראוי ליום הקדוש'.

ואכן, לאחר היום הקדוש, נמסרה החליפה למומחה לבדיקה חוזרת, ונמצא בה שעטנז. כעת הוברר שהחייט שומר תורה ומצוות שבדק את החליפה לפני יום הכיפורים, בשוגג לא זיהה את השעטנז שהיה בחליפה.

בנותן ענין, להביא מעשה שאירע עם הג"ר **עקיבא יוסף שלזינגר** זצ"ל בעל 'לב העברי' (ארח דוד עמוד קעט הערה 427), אחרי שענינו כבר כבדו מזוקן, נכנס לביתו להשלים מנין ר' **דוד סנדר** ז"ל שלמד בת"ת שומרי החומות, ומיד כשנכנס צעק עליו רבי עקיבא יוסף, 'תצא מכאן אתה לובש שעטנז' והלך ובדק את בגדיו ונמצא בהם שעטנז, ויהי לפלא.

מעשה מופלא מביא הג"ר **יחיאל מיכל שטרן** שליט"א (בספרו התורה והמצווה עמוד תתטז) בערוב ימיו עקב חולשתו היה לבעל **הקצות החושן**, בחור שעזר לו בלבישת ופשיטת הבגדים. פעם אחת כשהלבישו את הגרב, זעק בקול - דוקר לי, דוקר! התלמיד חשב אולי בצד זה של הגרב יש קוצים, ולכן היפך את הגרב וניסה להלבישו שוב, ושוב הרב'ה זועק - דוקר לי, דוקר!

חשש התלמיד - אולי יש שעטנז בגרביים, ולכן זה דוקר לרב'ה? אמר ועשה, שלחו לבדיקת חייט, ואכן החייט אישר שיש שעטנז בגרביים, הגרביים עשויים מצמר ותפורים בחוטי פשתן! ❖

שיטת הר"ש [רבנו שמשון] בפירוש המשנה בכלאים כרבנו תם, שיש איסור כלאים דאורייתא, גם כאשר השוע טווי ונוז, נעשו בצמר ובפשתים בנפרד. אלא שבפירוש "נוז" סבר כרש"י, ש"נוז" היינו ארוג ולא שזור.

שיטת הרמב"ם בהלכות כלאים (הלכה ב) שיש איסור כלאים דאורייתא אפילו אם נעשה רק אחד מהשלבנים, ואין צריך את שלושתם. לדעת הרמב"ם "שוע" "טווי" ו"נוז" פירושו או "שוע", או "טווי", או "נוז". לכן אם הצמר והפשתן התחברו יחד, או על ידי "שוע", דהיינו חיבור נימי הצמר והפשתן, ע"י שהרטיבם במים, והחליקם עד שנדבקו ועשה מהם לבדים [ללא טויה], או שטווה אותם יחד [ללא שוע], או שארגם יחד [לא טויה] - הוי כלאים דאורייתא.

השו"ע (יורה דעה סימן ש סעיף א) פסק כדעת הרמב"ם, ועיין בש"ך (ס"ק א) שכתב שרוב הפוסקים סוברים שלבדים אינם אסורים אלא מדרבנן, ואם הם קשים, מותר לגמרי.

2. איזה חיבור אוסר בשעטנז

רש"י מבאר, ש'תכיפה אחת' המותרת, הכוונה שתוחב את המחט, ומחבר בגד צמר ובגד פשתים יחד, אינו חיבור בפחות משתי תחיבות מחט, וזהו שכתוב יְחַדְיו, שיחברם יחד חזק.

היתה שמועה שרבונו יונה כשלבש בגד צמר מעל בגדו, לא הידק את החגורה, כדי שלא לחבר את שני הבגדים יחד, ונשאל הרשב"א על כך, ואמר שהמנהג, שאם כל בגד בפני עצמו, מותר, ואפילו אם מחוברים בתחיבת מחט אחת, כמו שכתוב במשנה בכלאים (פרק ט משנה י) שהמעביר חוט בין הבגדים והחזירו אסור משום כלאים דוקא אם קשר את שני הראשים.

בשו"ע (יורה דעה סימן ש סעיף ב) נפסק כך, שבתחיבת מחט אחת מותר, ואם קשר שני ראשי החוט יחד או שתחב שתי תחיבות, אסור. והרמ"א הביא את הטור בשם הרא"ש שאסור רק אם יתחוב שתי תחיבות מחט, וגם יקשור ראשי החוט.

חיבור על ידי כפתורים: חיבור על ידי קרסים, כתב בתרומת הדשן הובא בחכמת אדם (סעיף יב) שאסור רק אם צריך לכופף את הקרס או לקרוע את החור כדי לשחרר אותם.

חיבור הצווארון לבגד: בספר חוות יאיר כתב שאסור לחבר צווארון מפשתן לבגד צמר על ידי מחט, כי חייבים להעביר את המחט שתי תכיפות, כיון שבלעדי כך אינו מחזיק.

יש לדון כשמחבר על ידי מחט או סיכת בטחון, או כשמחבר ביטנה מצמר למעיל פשתן על ידי רוכסן או טיק-טקים.

חיבור בהדבקה: כתב בשו"ת הלכות קטנות לרבי יעקב חאגיז זצ"ל, שבגד צמר ופשתן המחוברים בהדבקה אסור משום כלאים.

בשו"ת מנחת יצחק דן האם מותר לחבר עטרות מחוטי כסף לטלית צמר. כיון שמצוי מאוד חוטי פשתן בתוך חוטי הכסף שבעטרות הקלועים. והסיק שמעיקר הדין מותר, וכמנהג גדולים וצדיקים, ועדיף לחבר רק בטיק-טק שאינו חיבור גמור. ובפרט כשמפסיק בבד משי.

3. לבישת בגד צמר ובגד פשתן זה על זה

בירושלמי מובא ששאלו את רבי האם מותר לתפור נעלי עור בחוטי פשתן, וענה שכגון דר' זעירא אמר אסור. ובהמשך שם כתוב מודה רבי אילא, שאם לובש גרבי צמר על גבי גרבי פשתן, יש כאן כלאים מדרבנן, כיון שאם לא פשט את העליונים, לא יוכל לפשוט את התחתונים. וכאן אינו יכול לפשוט את גרבי הפשתן בלי שיפשוט תחילה את של צמר. ומה שהתיר בנעלים לפי שיכול להוריד את הגרביים מהצמר בלי שיוריד את הנעלים.

ומדברי הירושלמי למד האור זרוע שאסור ללבוש גרבי צמר על גרבי פשתן, או להיפך, כי אי אפשר להפשיט התחתון בלי לפשוט העליון תחילה. והרמ"א (יו"ד סימן ש סעיף ד) הביאם, וכתב שנכון להיזהר, וכן נקט בחכמת אדם (סעיף טז).

הגר"ח קנייבסקי שליט"א (בספרו דרך אמונה ס"ק מה) מסכם את השיטות בדין לבישת בגד צמר ובגד פשתן זה על זה, והוסיף שם בביאור הלכה שהחזון איש לא לבש גרבי צמר, כי חשש שהנעלים תפורות בחוטי פשתן, והרי אינו יכול להוציא את הגרבים בלי לפתוח את הנעלים קודם.

ומעיד רבי חיים פלוטשניק שליט"א מאנטוורפן ('הרב מבריסק' כרך ד' עמוד 477), שבגלל חשש זה, דקדק הגרי"ז מבריסק זצ"ל, לחתוך את כל ראשי הגרביים סמוך לאצבעות, כך שיהיה אפשרות לפשוט את הגרביים בלי להוריד את הנעלים. ושמעתי, שיש מבני הגרי"ז שממשיכים את מנהגו וחותכים את כל ראשי הגרביים.

הגר"ר יחיאל מיכל שטרן שליט"א בספרו המרתק התורה והמצווה הקדיש 48 עמודים (עמוד תשצג ואילך) לבירור המציאות של שעטנז בימינו, בליווי תמונות מעניינות. ומביא (עמוד תשצ"ז) שלכן נהג הגר"א לא ללבוש טלית קטן מצמר, כי בזמנו הבגדים הסמוכים לגוף היו מפשתן, וסילק את עצמו מכל חשש איסור שעטנז.

קיטל: עוד יש לדון לגבי לבישת קיטל של פשתן על טלית קטן של צמר, ועיין מה שכתב בזה בשו"ת בצל החכמה להג"ר בצלאל שטרן, אב"ד מלבורן, ומסיק שמותר.

מגבות: נחלקו תנאים בתוספתא (כלאים פרק ה הלכה ט) האם יש איסור שעטנז במטפחות הידים (מגבות) ומטפחות הספרים. לדעת חכמים יש בהם איסור שעטנז.

והוסיף בחכמת אדם (סעיף כא), לגבי 'מטפחות של ספרי קודש', אסור לעשותן כלאים, כי הידים נוגעות בהם תמיד ומתחממים, ואפילו מפות של שלחן שאוכלים עליו או שקוראים עליו, ואפילו בבית הכנסת, אסור, כי לפעמים מחכך בהם את ידיו. ואפילו וילון שכנגד הפתח וכדומה אסור, אבל פרוכת של ארון הקודש מותר כי לא מתעטפים בו אף פעם. וראה בספר תורת הבגד (סעיף לא-לה; מ-מב) סיכום הדינים באלו בגדים יש איסור שעטנז.

עניבה: מובא בשו"ת אבני ישפה, שכל דבר שיש עליו 'שם מלבוש', אסור משום כלאים, גם אם לא מתכוונים להתחמם בו, ולכן יש איסור שעטנז גם בעניבה.

שטיח על קיר: עוד כתב, ששטיח שעטנז שעל הקיר, יש להיזהר לקובעו במסמרים, שלא יהיה ניתן לסובב חלק מהשטיח על הגוף. והוכיח כן מדברי המגן אברהם (סימן תרלה) שאסור לתלות שעטנז בסוכה.

4. תגיות זיהוי

אי-סדר: טעות נפוצה בקרב ציבור הלקוחות, לסמוך על התווית. אך במעבדות המוסמכות מבהירים, התווית מעניקה מידע אך ורק על מעטפת הבגד, ומתעלמת מן המרכיבים הנוספים (כריות, חוטי תפירה, קישוטים, חומרים שבתוך ביטנת הבגד). גם חליפות 100% סינטטיות עלולות להכיל שעטנז. החוק הבינלאומי מאפשר מרחב פעולה מסוים בכל הקשור לציון החומרים על תווית הבגד. בגד שהתווית שלו מציינת שהוא 100% צמר יכול להכיל עד 5% חומרים אחרים. מה גם שהרשויות הרלוונטיות אינן אוכפות ולא מפקחות על 'חוק התוויות', ו'הבלגן חוגג'.

מעקב: במעבדות השעטנז עקבו ומצאו, שתערובת השעטנז נפוצה יותר בביגוד אירופאי מאשר בבגדים המיוצרים בארה"ב או בקנדה. 90% מאירופה לעומת 15% מישראל. בישראל קיימת מודעות לנושא ומפעלים רבים מקפידים לא לייצר שעטנז, ועל בגדיהם נמצאת תווית המעידה על כך: "נקי משעטנז" או "ללא שעטנז".

להלן הנתונים הסטטיסטיים של המעבדות, שעטנז שנמצא בבגדים לפי ארצות ייצור; מזרח אירופה, 90% (בעיקר רוסיה ואוקראינה אבל לא רק בהן). אוסטרליה ודרום אפריקה 70%. אירופה המערבית 60%. ארה"ב 40%. ארץ ישראל 15%. סין, משם מגיע כיום מרבית הטקסטיל, עומד השעטנז על 1% בלבד, מסתבר שבסין כמעט ה-כ-ל סינטטי!

נתון מעודד: בעשרות השנים האחרונות עקב התקדמות עולם הטקסטיל, והמעבר התעשייתי לסיבים סינטטיים, אם נמדוד את אחוזי השעטנז בכלל הבגדים שיש בעולם, נמצא שמדובר באחוזים בודדים בלבד.

מנהג ישראל תורה

5. אין מספיק מודעות!

ערנות: בגיליון קהלא קדישא (ערב חג הסוכות תשע"ח עמוד 110) הופיע מאמר מרתק על נושא שעטנז, בו מובא ראיון עם שני מומחים וותיקים בתחום, הג"ר נחום וויס שליט"א והג"ר יעקב ישראל נוימן שליט"א, בו הם מעוררים על החובה לבדוק כל בגד. בהדגשה שבדיקה מדגמית אינה מועילה, וחובה לבדוק את הבגד הספציפי ולוודא שאין בו חשש איסור! ומכירים הרבה סיפורים מכלי ראשון, אנשים יראים ושלמים שנכשלו בשעטנז מחוסר מודעות.

במאמר עולה תמיהה, מדוע אין מספיק מודעות בציבור על כך לבדוק את הבגדים משעטנז, מדוע על בשר אף אחד לא יאכל ויאמר 'מסתמא זה בסדר', ואילו בשעטנז סומכים שמסתמא המוכר לא יכשיל אנשים, 'כולם קונים שם', חנות באיזור חרדי ודאי שהכל בסדר. וכי גם באוכל מוכן יקנה

בשכונה חרדית בטענה שמסתמא זה בסדר, בלי לבדוק איזה הכשר מתנוסס על המוצר לוודא שמאכל זה כשר למהדרין? - עד כאן הציטוט.

תודה לד', כמעט בכל ריכוז חרדי יש כיום 'מעבדה לבדיקת שעטנז', אבל אין זה ביחס למספר החנויות של ביגוד והלבשה, אולי על כל 1000 (או יותר) חנויות הלבשה, יש מעבדה אחת. בארץ ישראל פעילים כיום כ-10 מעבדות בדיקה משעטנז וקרוב ל-40 נקודות איסוף, לעומת אלפי חנויות בגדים.

חוסר המודעות יוצרת השלכה הלכתית מובהקת, במצב הנוכחי אין חזקה שהנותן לחבירו בגד מסתמא הוא בדוק משעטנז, אדרבה סביר להניח שהנותן לא חשב כלל על הנושא הזה. וכפי שדן הג"ר יצחק זילברשטיין שליט"א (בספרו חשוקי חמד בבא קמא דף מה.) באדם שקיבל חליפה מאדם שומר מצוות, ולא יודע אם היא בדוקה משעטנז האם יכול לסמוך שהיא ודאי מותרת? אמנם יש חזקת כשרות לכל ישראל שלא ידוע שהוא חשוד כמבואר בשו"ע (יו"ד סימן קיט), אבל כאשר הנותן אינו יודע שיש בזה איסור, כגון בהלכות רבות שאנשים לא יודעים, ולא בקיאים בהם, חוששים שיכשיל את המקבל בשוגג.

ואם כן יתכן שאף האיסור של שעטנז הוא מההלכות שאינם ידועות לכלל הציבור, ולכן צריך לחשוש שהנותן אינו בקי, ולא בדק את החליפה, ובפרט כשלא היה על החליפה אישור ממעבדה, יותר צריך לחשוש, ואולי אסור ללבוש את החליפה, והניח בצ"ע.

כמו שמצינו לגבי איסור שחיטת אותו ואת אמו ביום אחד, כתוב בשו"ע (יו"ד סימן טז סעיף ו) בארבע פרקים בשנה, מותר לקונה לשחוט את הבהמה בלי לשאול את המוכר אם שחט את אמה, כי חזקה שהמוכר יודיע לו על האיסור. וכתב התבואות שור (יו"ד סימן טז ס"ק יז), שכיום שמצוי אנשים שלא מקפידים להציל אחרים מאיסור, אי אפשר לסמוך שהמוכר יודיע, אלא צריך לשאול אותו במפורש האם מכר היום את האם או הבת.

וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סימן שמ סעיף י"ט) שאסור לקונה לתפור בגד שהמוכר עשה בו 'קריעה'. וכתב הש"ך (ס"ק כח) שהמוכר אינו מחויב להודיע לקונה שאסור לתופרו, כי זו הלכה ידועה, שאסור לקונה לתופרו. והב"ח חולק שלא כולם יודעים שאסור לתפור קריעה, ולכן צריך להודיעו, שמה אינו בקי בדין.

והדגיש הג"ר אליקים דבורקס שליט"א (גנוזות הפרשה עמוד שלא), בגדים שמצוי בהם שעטנז חל עליהם חובת בדיקה מעיקר הדין. ואין להתיר מדין הלך אחר הרוב, שרוב הבגדים אינם שעטנז, שכבר כתבו הרשב"א והרא"ש (חולין פרק א), למרות שרוב הבהמות אין בהם טריפות בריאה, חייב לבדוק את הריאה לפני האכילה, כך גם בשעטנז צריך לבדוק ולסלק את המיעוט האסור.

6. יש מספיק מודעות!

מאידך, ישנם מורי הוראה שליט"א הסבורים, שכיום ברוב המקרים אין חיוב לבדוק משעטנז, כי זה מיעוט שאינו מצוי, ומבואר בכמה סוגיות ערוכות שאזלינן בתר רוב, וכל דפריש מרובא פריש, ואין זה בגדר בית הספק שנחייב כל אחד לילך לבדוק את כל מאות פריטי לבוש שיש לו בביתו. וכל זמן שאין ספק מצד הרכיבים אין חיוב בדיקה. בפרט שרוב החנויות החרדיות עורכות בדיקות מדגמיות ועוקבים אחר חומרי הגלם, ואף שאינו מועיל בהחלט, מכל מקום מורה שאינו בחזקת נגוע בשעטנז.

ואין לקטר על המציאות של מיעוט הבודקים והמעבדות, כי המציאות היא שאין מצוי שעטנז יותר מאחד או שנים למאה ואף פחות מכך, ולכן אף אם מוצאים שעטנז במיעוט, אינו גורם חיוב בדיקה, רק ענינים, ואין לקטרג ולהוציא לעז על כלל ישראל, שברור שאינם עוברים על שום איסור בכך שלא מקפידים לבדוק כל בגד. למרות הטענה שב-80% מהבתים הנבדקים ב'ביקורי בית' נמצא שעטנז, עדיין מצד הדין אין חיוב בדיקה. שהרי אין איסור להחזיק שעטנז בבית, וכל האיסור הוא 'ללבוש שעטנז' ודנים כל בגד לחוד, ובאופן כללי הסיכוי לשעטנז בסתם בגד אינו 'מיעוט המצוי'.

בעבר, היה לכל אדם רק 2 חולצות, חליפה אחת וכובע מרופט, ולא היה קשה לבדוק משעטנז, היום יש לכל ילד 'ים של בגדים' ואי אפשר להשתלט לשלוח את ה-כ-ל למעבדה. וכי נזמין משאית לבית ונעמיס את כל מה שיש בבית (בגדים, נעלים, וילונות, מזרונים, ספות) לבדיקת שעטנז? מציאות זו בוודאי מוגדרת כשעת הדחק, לסמוך על דעת הרבנים שאין חיוב בדיקה מדינא, במוצרי הלבשה שאין בהם אחוזי שעטנז גבוהים, מדין רוב וחזקה וכל דפריש וכו'. ורק במוצרים הידועים כבעייתים, חובה לבדוק. כגון כובעי פרווה מאירופה, וכדומה. ויש להתעייץ עם מומחה או עם מעבדת שעטנז מוסמכת כלפי כל סוג בגד, האם חובה לבדוק פריט זה או לא.

אכשר דרא: מהפכת המעבר לסינטטי בענף הטקסטיל הוא בגדר 'אכשר דרא'. בעבר השתמשו בחומרים טבעיים, והיה קשה מאוד לעקוב ולבדוק כל בגד. כיום רוב הבגדים מבוססים על סינטטי, וקל יותר לעקוב ולבדוק. המיקרוסקופ ומעבדות השעטנז גם הם לא היו נחלת אבות אבותינו.

7. סוף דבר...

פסק הלכה: במסמרות של ברזל, בדקדוק ההלכה, פוסק הג"ר שמואל הלוי וואזר זצ"ל בסוף מאמרו (קונטרס מבית לוי ז' תשנ"ה עמוד מה) בזה הלשון - בגדים שמצוי בהם שעטנז צריך למוסרם לבדיקה במעבדה מוסמכת (עיין שו"ע סימן שב, ובנושאי כלים שם). וצריך לברר באיזה בגדים מצוי שעטנז, כי דברים אלו משתנים מזמן לזמן עם השינויים בתעשיית הטקסטיל.

כהיום הפשתן חזר לשוק הטקסטיל, ומצויים בדים מפשתן וצריך לברר. וכן מצוי שעטנז בחלק מהבגדים המיוצרים בחו"ל, ובפרט באלו המיובאים ממזרח אירופה. עכ"ל.

חבל: מביני דבר אומרים, באמת יתכן שמצד הדין אין חיוב גמור לבדוק את כל הבגדים, כי השעטנז הוא 'מיעוט שאינו מצוי', אבל יש כאן הפסד בכך שלא כולם בודקים, שממילא קשה מאוד לבדוק וזה כרוך בטרחה גדולה ובהוצאה מרובה. וכיום אין דרך לפקח על כל הבגדים.

אילו כולם היו בודקים, היה העסק משתכלל, כמו כל דבר מאכל שיש עליו חותמת כשרות שכמעט ואינו מייקר את המוצר, כי ההשגחה מובנית בכל מערכת הייצור, והצרכן בסופו של דבר כמעט ואינו מרגיש את המחיר. כך גם בשעטנז אילו זה היה נכנס לתודעת הציבור, כל מפעל שמכבד את עצמו היה מביא השגחה על תהליך הייצור, והיו מוצאים דרכים מתקדמות לבדוק באופן תעשייתי אלפי פריטי ביגוד באופן מהיר, ולא היו צריכים לסמוך על היתרים דחוקים של 'מיעוט שאינו מצוי' וכדומה. (כיום, גם אם בעל מפעל מחליט לבדוק את כל הסחורה שלו, אין למעבדות השעטנז אפשרות טכנית לבדוק אלפי פריטי לבוש תוך ימים בודדים).

הלוואי, שגופי הכשרות המהודרים יכנסו גם לשוק הביגוד, והציבור לא ירכוש פריטי לבוש בלי הכשר מהודר המתנוסס בהולוגרמה על גבי הבגד. שרשרת הייצור - יבוא - ושיווק תעבור מהפכה, כאשר הציבור יבהיר באופן חד משמעי, ש'בגד בלי הכשר' דינו כמו 'אוכל בלי הכשר'. גם בשוק המאכלים, אפשר למצוא היתרים של 'כל דפריש', 'הלך אחר הרוב', 'מיעוט שאינו מצוי', אך המציאות היא שההכשרים מצילים רבים מעוון.

לא פחות מזה, דרוש מהפכה בתחום צניעות בגדי הנשים, להקים גוף כשרות שיפקח על כשרות הבגדים בשמירת על תקנות גדולי הדור, כאשר הציבור יבהיר באופן חד משמעי, ש'בגד בלי הכשר' דינו כמו 'אוכל בלי הכשר'.

סיכום הגיליון:

8. דינים העולים

איסור שעטנז נאמר כאשר הצמר והפשתן מחוברים בשתי תכיפות, ושוע טווי ונוז. ואסור אפילו דרך העלאה ולא רק בדרך לבישה, אבל מוכרי כסות מותר, שאין זה דרך מלבוש כלל.

יש לדון מה הדין בסיכת ביטחון, רוכסן, טיק-טק, עניבה, מפה, קיטל, מגבת, וילון, הדבקה, עטרה לסלית, מזרון וספה, שמיכות ומצעים, שטיח על הקיר, כפתורים.

הלובש שעטנז אפילו בחוסר ידיעה, גורם קטרוג על עצמו, ומעכב מלקבל את תפילתו.

בגדים שמצוי בהם שעטנז חובה למוסרם לבדיקה במעבדה מוסמכת, צריך לברר באיזה בגדים מצוי שעטנז, כי דברים אלו משתנים מזמן לזמן עם השינויים בתעשיית הטקסטיל. ❖

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com

הנושא לשבוע הבא;

שעטנז בכורסאות ומזרונים – יבמות ד: ה:

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפו"ש, לישועה, וכדומה!

ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

הופעת הגיליון

לרפואת הבה"ח

שבתי ברוך

בן מרים אסתר הי"ו

ולרפואת רוחמה

פעמל אדל בת גיטל

תחי' בתושח"י

לעילוי נשמת

מורנו ראש הישיבה

מקום עולה של תורה

בדורנו

רבי נתן צבי פינקל זצ"ל

נלב"ע יא חשון תשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

